Madhya Pradesh Board

QUESTION PAPER

aglasem.com

त्रैमासिक परीक्षा 2024-25

समय – 3 घंटा | विषय – संस्कृत 12वीं | पूर्णांक – 80

निर्देश :-

1. सर्वे प्रश्ना: अनिवार्य सन्ति ।
2. प्रश्नानां सम्मुखे अंका: प्रदत्ता ।

प्रश्न 1 - उचित विकल्पं चित्वा लिखत । (1x6=6)

1. अनुरूपम् इत्यस्य पदस्य समास विग्रह अस्ति ।
   (क) रूपेण योग्यम् (ख) रूप योग्यम् (ग) रूपस्य योग्यम् (घ) रूपात योग्यम्
2. तत्पुरुष समासस्य उदाहरणं अस्ति ।
   (क) परोपकार: (ख) पंचवटी (ग) गिरौ (घ) सप्ताह:
3. पीताम्बर: इत्यस्म पदे समास: अस्ति ।
   (क) बहुव्रीहि समास (ख) कर्मधारय समास
   (ग) अव्ययी भाव समास (घ) तत्पुरुष समास
4. सत् + जन: इत्यस्मिन् पदे क: संधि:
   (क) व्यंजन संधि (ख) विसर्ग संधि (ग) स्वर संधि (घ) दीर्घ संधि
5. सदैव पदस्य संधि विच्छेद : अस्ति
   (क) सद्+व (ख) सदा + एव (ग) स+दैव (घ) सदै+व
6. मन: +रथ इत्यस्मिन पदे संधि भवति
   (क) मनरथ (ख) मनोरथ (ग) मनौरथ (घ) मन: रथ

प्रश्न:- 2 प्रदत्त शब्दै: रिक्त स्थानापूर्ति कुरुत - (1x7=7)

1. पठेताम् इत्यस्मिन् पदे..... लकार अस्ति । (लट्लकार/विधिलकार)
2. अलभत इत्यस्मिन् पदे..... लकार अस्ति । (लट्लकार / लङ्लकार)
3. गच्छामि इत्यस्मिन् पदे.....पुरुष: अस्ति । (उत्तम पुरुष / प्रथम पुरुष)
4. पठतु इत्यस्मिन पदे.....वचन अस्ति । (एकवचन/ बहुवचन)
5. प्राचार्य: इत्यस्मिन पदे..... उपसर्ग अस्ति । (प्र/ परि)
6. उत्कर्ष पदे..... उपसर्ग अस्ति । (उप / उत्)
7. पराजय: इत्यस्मिन पदे.....उपसर्ग अस्ति । (परा /पर)

प्रश्न:- 3 एकपदेन उत्तरम लिखत् – (1x6=6)

1. वक्तव्यम् इत्यस्मिन पद प्रत्यय: अस्ति ।
2. श्रुत्वा इत्यस्मिन पदे प्रत्यय: अस्ति ।
3. आभाग इत्यस्मिन पदे प्रत्यय: अस्ति ।
4. अहं - तव गमिष्यामि पदे क: अव्यय अस्ति ।
5. वार्तालाप मा कुरु इत्यस्मिन वाक्ये अव्यय पदं लिखत ।

6. अद्य सोमवासरः अस्ति पदे अव्ययं पदं लिखत ।

(1x7=7)

प्रश्न : - 4 उचित मेलनं कुरुत

1. रवि	(i) नीरजम
2. कमलम्	(ii) अल्पज्ञ
3. जीर्णे	(iii) कृतघ्नम्
4. कृतज्ञम्	(iv) अजीर्णे
5. स्वजनः कुत्र प्रहरति	(v) प्रमदितव्यम्
6. सत्यात किं न कर्तव्यम	(vi) हृदये
7. कः निरन्तर प्रलपति	(vii) भानुः

प्रश्न :- 5 शुद्ध वाक्यानां समक्षे "आम" अशुद्ध वाक्यानां समक्षे "न" इति लिखत् (1x6=6)

1. अल्पज्ञ एव पुरुषः प्रलपति वाक्ये अल्पज्ञ विशेषणं पदं अस्ति ।
2. ऋतध्वजः शत्रुजितः आसीत् वाक्ये शत्रुजितः विशेष्य पदं अस्ति ।
3. राजेन्दु : दिलीपः अस्ति वाक्ये राजेन्दु विशेष्य पदम् अस्ति ।
4. गम्भीर स्वरेण पदे गम्भीरेण विशेषणं अस्ति ।
5. गणेशं नमः इत्यस्य वाक्यस्य शुद्ध रूपं गणेशाय नमः अस्ति ।
6. संस्कृते षड् कारकाणि सन्ति ।

प्रश्न :-6 आचार्य कम् अनुशास्ति ? (2)

अथवा

काभ्यां न प्रमदितव्यम् ?

प्रश्न:- 7 रामस्य अभिषेकः कथं निवृत्तः ? (2)

अथवा

लक्ष्मणेन किं कर्तुं निशम्य : कृतः ?

प्रश्न: - 8 महीक्षिताम् आद्य : कः आसीत् ? (2)

अथवा

दिलीपस्य कार्याणाम् आरम्भः कीदृशः आसीत् ?

प्रश्न: - 9 रात्रौ के के प्रविशन्ति ? (2)

अथवा

शिवगणा कीदृशाः आसन् ?

प्रश्नः - 10 दशरथस्य मोहं श्रुत्वा लक्ष्मणेन शेषेण किम् उक्तम्? (2)

अथवा

केषां समाजे अपण्डितानां मौनं विभूषणम् ?

प्रश्नः -11. प्रश्नपत्रे समागतान श्लोकान विहाय स्वपाठ्यपुस्तकस्य सुभाषितं एकं लिखत्। (2)

प्रश्नः - 12. रेखांडिकत् पदानि आधत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत | (कोऽपि द्वौ) (2)

(i) मया एकाकिना गन्तव्यम्

(ii) पार्थिवस्य वनगमननिवृत्तिः भविष्यति।

(iii) दुर्गाहिषधः एव यथोचितम् व्यवहरिष्यति।

प्रश्नः - 13. अधोलिखितानां वाक्यानां कः कम् प्रति कथयति। (कोऽपि द्वौ) (2)

(i) एक शरीर संक्षिप्ता पृथ्वी रक्षितव्या।

(ii) नव नृपति विमर्शो नास्ति शंका प्रजानाम्।

(iii) न शक्नोमि शेषं धारयितुम्।

प्रश्नः - 14 वेदाः कति सन्ति ? तेषां नामानि लिखत्। (2)

अथवा

रामाणस्य रचनाकारः कः?

प्रश्न :- 15 कति पुराणानि सन्ति ? एकस्य पुराणस्य नाम लिखता (2)

अथवा

हितोपदेशस्य रचनाकारः कः अस्ति?

प्रश्नः-16 अधोलिखितेषु गद्यांशेषु सम्यक पठित्वा प्रश्नानाम उत्तराणि संस्कृत भाषायाम् लिखत। (3)

वेदमनुच्चार्योऽन्तेवासिनमनुशास्ति। सत्यं वद। धर्म चर। स्वाध्यायान्मा प्रमदः। आचार्याय प्रियं धनमादृत्य प्रजातन्तुं मा व्यवच्छेत्सी। सत्यान्न प्रमदितव्यम्। धर्मान्न प्रमदितव्यम्। कुशलान्न प्रमदितव्यम्। भूत्यै न प्रमदितव्यम्।

(i) कस्मात् मा प्रमदः ?

(ii) आचार्यः कम् अनुशास्ति ?

(iii) काभ्यां न प्रमदितव्यम् ?

अथवा

संवृत्ते किञ्चिदन्धकारे पुरुषपुङ्गवो स्कन्धे निधाय निपुणं निरीक्षमाणः आगतं प्रत्यागतं च विदधानः प्रतापदुर्ग दौवारिकः कस्यापि पादक्षेपं श्रुतिगिरिवाधीपीत । ततः स्थिरीभूय पुरतः पश्यत् सत्यपि दीप प्रकाशे कमप्यनवलोकयन गम्भीर स्वरेणैवम अवादीत कः कोऽत्र भो : ? कः कोऽत्र भोः ? इति ।

प्रश्न :- 17. अधोलिखितेषु पद्यांशेषु सम्यक् पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि संस्कृतभाषायाम् लिखत् । (3)

न दुर्जनः सज्जनतामुपैति शठः सहस्रैरपि शिक्ष्यमाणः चिरं निमग्नोऽपि सुधा - समुद्रे न मन्दरो मार्दवमभ्युपैति ।

i) कः सज्जनतां न उपैति

ii) कः मार्दवम् न अभ्युपैति

iii) मन्दरः चिरं कुत्र निमग्नः

अथवा

गुणी गुणं वेत्ति न वेत्ति निर्गुणः
बली बलं वेत्ति न वेत्ति निर्बलः
पिको वसन्तस्य गुणं न वायसः
करी च सिंहस्य बलं न मूषकः

i) कः गुणं वेत्ति ।

ii) वसन्तस्य गुणं कः न वेत्ति ।

iii) बली कं वेत्ति ।

प्रश्न:-18. अधोलिखितेषु नाट्यांश सम्यक् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत् । (3)

सन्यासी - कथमस्मान् संन्यासिनोऽपि कठोर - भाषणैस्तिरस्करोषि?

दौवारिक - भगवन् सन्यासी तुरीयाश्रम सेवीति प्रणम्यते परन्तु
प्रभूणामाज्ञामुल्लंङम निज परिचयमददेवा ख्यातीत्या कुप्यते ।

(i) कः तुरीयाश्रमसेवी अस्ति?

(ii) दौवारिकः कं कठोरभाषणैस्तिरस्करोति?

(i) संन्यासिनोऽपि इत्यस्य पदस्य संधि विच्छेद लिखत ?

अथवा

काञ्चुकीय - परित्रायतां परित्रायतां कुमारः
रामः - आर्यः कः परित्रातव्यः
काञ्चुकीय - महाराज
रामः - महाराज क्षांते । आर्य । ननु वक्तव्यम्
एक शरीर संक्षिप्ता पृथिवी रक्षितव्येति ।

अथ कुत उत्पन्नोऽयं दोषः ?

a) कः परित्रातव्यः?

b) परित्रायतां कुमारः इति कः अवदत् ?

c) 'उत्पन्नोऽयं इत्यस्य पदस्य सन्धि विच्छेदं कुरुत?

प्रश्नः-19. अधोलिखितेषु अपठित गद्यांश सम्यक पठित्वा प्रश्नानाम उत्तराणि संस्कृत भाषायां लिखत। (4)

कुटिला : जनाः स्वभावेन परेषाम् अहितम् इच्छन्ति। तेषां शक्तिः परेषां पीडनाय बुद्धिः च परेषां वञ्चनाय भवति। तेषां मनसि अन्यत वचसि अन्यत, कर्मणि च अन्यत् भवति। शान्तिवचनानि तान् सन्मार्गे आनेतुं न प्रभवन्ति। शुनः पुच्छं प्रयत्नेनापि कुटिलतां न त्यजति। दुग्धे पीत्वा अपि सर्पाः विषं न व्यजन्ति।

a) के स्वभावेन परेषाम् अहितम् इच्छन्ति ?

b) कुटिलानां शक्तिः किमर्थं भवति

c) दुग्धं पीत्वा अपि के विषं न व्यजन्ति।

d) शुनः पुच्छः प्रयत्नेनापि कां न त्यजति।

प्रश्न :- 20. स्वस्य प्राचार्यस्य कृते स्थानांतरण प्रमाणं पत्रार्थ आवेदनं पत्रं लिखत। 4

अथवा

स्वस्य प्राचार्यस्य कृते दिन त्रयस्य अवकाशार्थम् प्रार्थना पत्रं लिखत।

प्रश्न : - 21. प्रदत्त शब्दैः अनुच्छेद लेखन कुरुत। 4

(लोककल्याणार्थम्, तपस्वी, शुक्रः, परिभ्रमन)

कश्चित् महान..... ऋषिः आसीत्। सः..... अहर्निशं भूतले.....।

एकदा स ..... एकं ग्रामम् अगच्छत। ग्रामस्य एकस्मिन गृहे एकः ..... पालितः आसीत्।

प्रश्न : - 22 प्रदत्त शब्दैः त्रयाणां वाक्यानां रिक्त स्थान पूरयत (कोऽपि त्रयः) (3)

(वद चर, वेदोपनिषत्, वारि, तथा तत्र वर्तेथाः)

a) अजीर्णे भेषजं.....

b) एषा.....

c) यथा ते तत्र वर्सेरन.....

d) सत्यं.....धर्म.....

प्रश्नः - 23. एकस्य कवि परिचयः लिखत।

1. महाकवि भारवि
2. महाकवि कालिदासः
3. अश्वघोषः
4. माघः

QUESTION PAPERS

GET PREVIOUS YEAR QUESTION PAPERS FOR ALL CLASSES FOR CBSE, ISCSE, ISC AND ALL ALL STATE BOARDS HERE AT AGLASEM.COM

BOARD WISE

- Andhra Pradesh Board Question Papers
- Assam Board Question Papers
- Bihar Board Question Papers
- Chhattisgarh Board Question Papers
- Goa Board Question Papers
- Gujarat Board Question Papers
- Haryana Board Question Papers
- Himachal Pradesh Board Question Papers
- J&K State Board Question Papers
- Jharkhand Board Question Papers
- Karnataka Board Question Papers
- Kerala Board Question Papers
- Madhya Pradesh Board Question Papers
- Maharashtra State Board Question Papers
- Manipur Board Question Papers
- Meghalaya Board Question Papers
- Mizoram Board Question Papers
- Nagaland Board Question Papers
- Orissa Board Question Papers
- Punjab Board Question Papers
- Rajasthan Board Question Papers
- Tamil Nadu Board Question Papers
- Telangana State Board Question Papers
- Tripura Board Question Papers
- Uttarakhand Board Question Papers
- Uttar Pradesh (UP) Board Question Papers
- West Bengal (WB) Board Question Papers